

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 16:00 uur d.d. 21 september 2020 – 16:00 uur d.d. 22 september 2020

5.1.2e

Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Zorg- en onderwijspersoneel met testvoorrang Een groep BN'ers aangestuurd door Willem Engel 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting

- Het beeld in de media wordt met de dag 'alarterender' -enerzijds gevoed door de oplopende besmettingscijfers en de IC's die voller raken, en anderzijds verhalen over het testen en het bron- en contactonderzoek dat vastloopt. Sjaak de Gouw zegt vanmiddag tegen de Tweede Kamer dat de GGD het bron- en contactonderzoek niet snel genoeg kan uitbreiden om de exponentiële groei van het coronavirus bij te houden.
- Het Leids Universitair Medisch Centrum laat dinsdagmiddag weten de planbare reguliere zorg af te schalen. Ook plaatst het ziekenhuis coronapatiënten over naar andere ziekenhuizen. "We hebben last van deze ervaring. Het zijn best wel veel patiënten, dat drukt op de capaciteit. Helaas." In het Groene Hart Ziekenhuis begon de planbare acute zorg al te knellen door besmet personeel. Het OLVG bereidt zich voor op grotere druk in de regio.
- In aanloop naar het debat maken media de balans op. Er wordt een stevig debat verwacht en dreigende moties richting minister De Jonge. Politiek verslaggever Fons Lambie (RTL) ziet de problemen voor Rutte en De Jonge zich opstapelen: "Minder begrip en draagvlak onder de bevolking, gedoe over mondkapjes-richtlijn, problemen met testen en ondertussen de afweging over hardere maatregelen om deze tweede golf in de knop te breken." Centrale vraag vanavond: 'hebben Rutte en De Jonge de touwtjes nog wel in handen?'.
- De geloofwaardigheid van het kabinet komt als rode draad terug in de commentaren, met als directe aanleiding Ruttés 'hou gewoon je bek'. In de woorden van Asscher: "Taalgebruik leidt af van het telkens afschuiven van de verantwoordelijkheid. Regel het testen en het BCO, neem regionaal effectieve maatregelen, breng je crisiscommunicatie op orde en je hoeft mensen niet uit te schelden."
- De geloofwaardigheid staat ook onder druk op het gebied van de RIVM-richtlijn over de persoonlijke beschermingsmiddelen. NU'91, CNV en FNV overwegen gezamenlijk namens hun leden schadeclaims in te dienen. V&VN schrijft in een brief aan ministers De Jonge en Van Ark dat 'het vertrouwen is geschonden'.
- De actie op Instagram #ikdoenietmeer mee van bekende Nederlanders als Famke Louise, Tim Douwma en Thomas Berge zorgt voor veel ophef -zowel op Instagram zelf en daarbuiten. De initiatiefnemers eisen met de actie "duidelijkheid, eerlijkheid en transparantie". Ze zijn van mening dat de huidige maatregelen 'aan alle kanten rammelen'. De actie krijgt behalve bijval, vooral ook veel kritiek van collega's. Politici en BN'ers keren zich maandagavond tegen de actie #ikdoewel mee wordt al snel trending.

Karakterisering berichtgeving

- Met een combinatie van nieuws dat uit de technische briefing wordt gehaald en de nieuwe weekcijfers van het RIVM, komen in een vrij korte tijd relatief veel alarterende berichten (als pushbericht) naar buiten; 'Van Dissel (RIVM) ziet kantelpunt in coronacrisis' (ANP); 'GGD: Bron- en contactonderzoek houdt aantal besmettingen niet meer bij' (AD); 'GGD: Virus schaal sneller op dan snelste opschalingsplan' (AD); 'GGD: zo'n 10.000 mensen per dag kunnen geen coronatest krijgen' (NOS); '13.471 nieuwe besmettingen in een week tijd, ic's net zo vol als half maart' (RTL Nieuws).
- Media blikken vooruit op het coronadebat vanavond. Gedeelde verwachting is dat het een lang en pittig debat zal worden, waarin de pijl vooral op minister de Jonge zullen worden gericht.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)*Identiteiten*

- Onder het personeel van het St. Antonius Ziekenhuis in Nieuwegein zijn opnieuw twee verpleegkundigen besmet geraakt. In totaal zijn er nu zeven medewerkers besmet met het coronavirus.
- Een medewerker van woonzorgcentrum De Burcht in Hoogezand is besmet met het coronavirus.

Schade

- Zorgvakbonden NU'91, CNV en FNV overwegen gezamenlijk namens hun leden schadeclaims in te dienen n.a.v. de veranderde RIVM-richtlijn m.b.t. beschermende middelen. NU'91-woordvoerder Michiel van Erp: "Onze juridische deskundigen buigen zich over de vraag of we naar de rechter stappen." Ook CNV en FNV overwegen juridische stappen. "Het is duidelijk dat ze hebben lopen liegen, en dat schaarste wel degelijk een argument was", zegt FNV-woordvoerder Gerard de Haas over de aanvankelijke RIVM-richtlijn. Volgens De Haas hebben zich al meerdere leden bij de bond gemeld. "Mensen hebben corona opgelopen en hebben daaraan blijvende schade overgehouden. Sommigen kunnen hun werk niet meer doen. Dat kan leiden tot daling van inkomen, ook in de toekomst." Het is nog niet duidelijk wie aansprakelijk is voor de schade, legt De Haas uit. "Het lijkt logisch de werkgever aansprakelijk te stellen, want die heeft ervoor gezorgd dat werknemers geen mondmasker of beschermende spullen hebben gedragen. Maar die werkgever kan zeggen: wij hadden strikte richtlijnen die niet te verschaften." De Haas vindt het terecht dat ook zorginstellingen boos zijn. "Die zijn op het verkeerde been gezet. Het RIVM heeft de richtlijnen opgesteld en ontkende dat schaarste daarbij het argument was, het ministerie heeft dat overgenomen en de boodschap overgebracht naar de zorginstellingen. Onze juristen zoeken dat uit en we houden contact met andere vakbonden over gezamenlijke stappen."

Informatiebehoefte

Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- Via de social kanalen van minister De Jonge worden komen berichten binnen over de richtlijn van het RIVM inzake beschermingsmiddelen, berichten dat het testen, ook met voorrang, helemaal niet lekker verloopt. Ook vanmiddag blijven de klachten over de testcapaciteit binnenstromen. Er komen verschillende vragen binnen over de bonus, het gaat dan vaak over hun persoonlijke situatie. Onder Hugo's reactie op de hashtag #ikdoenietmeer komen opvallend veel positieve reacties binnen van mensen die zich er ook aan storen. Mensen geven aan dat ze nog wel 'meedoen', maar het lastig vinden om vol te houden.
- Via de social kanalen van VWS ging het voornamelijk over de zorgbonus, de lange wachttijd om te kunnen testen, de testprioriteit voor zorg- en onderwijspersoneel. Vragen die binnenkomen zijn: 'Bij het bedrijf waar ik werk wil mijn baas dat iedereen op kantoor werkt, mag dit zomaar?', 'Signaalwaardes zijn bereikt, wat gaan we er aan doen?' Iemand geeft aan dat coronatest.nl met postcodes in Vught en Den Bosch geen testplaatsen aangeeft. Ook klinkt het signaal dat de pcr-test 'niks zou zeggen'. Iemand geeft aan dat de FFP2 maskers bijna op zijn in hun praktijk.

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

Afschaling planbare reguliere zorg

- Het LUMC neemt maatregelen om bezoekers, patiënten en medewerkers afstand te laten houden vanwege het coronavirus. 'Een aantal patiënten van ons heeft al een telefoontje gekregen dat hun geplande afspraak niet door kan gaan', vertelt een woordvoerder. 'Natuurlijk gaat het alleen om planbare zorg.' Dat ziekenhuizen nu al zorg moeten uitstellen noemt de Volkskrant 'opmerkelijk'. De breed gevoelde wens is juist dat in het geval van een tweede coronagolf de reguliere zorg gewoon door kan gaan, en niet – zoals in maart en april – nagenoeg tot stilstand komt. 'Maar', zegt de woordvoerder, 'dit is juist verstandig beleid om het niet zover te laten komen als in de lente. Daarom verplaatsen we ook patiënten: zodat de niet-coronazorg zoveel mogelijk kan blijven doordraaien. Voordat we aan de grens zitten, nemen we stappen.' De organisatie van de zorg staat onder druk. Niet alleen door het toegenomen aantal covidpatiënten, maar ook omdat het lastig is om genoeg personeel aan het werk te houden. Ook zorgmedewerkers worden ziek, of moeten wachten op een testuitslag. In de tussentijd kunnen zij niet aan het werk, aldus de woordvoerder. Het LUMC ziet zich ook genoodzaakt weer een strikter bezoekbeleid in te voeren. 'We zagen families van acht mensen op de gangen. Dat kan niet meer.' Nu is nog één bezoeker per keer toegestaan, voor wie een mondkapje verplicht is. Het restaurant is weer gesloten. Het LUMC schaaft planbare reguliere zorg af. Ook plaatst het ziekenhuis coronapatiënten over naar andere ziekenhuizen. "We hebben last van deze ervaring. Het zijn best wel veel patiënten, dat drukt op de capaciteit. Helaas", zegt een woordvoerder na berichtgeving in de Volkskrant. Het ziekenhuis wil voorkomen dat het heel snel moet afschalen, zoals tijdens de eerste golf in het voorjaar. "We willen plek houden voor de patiënten die zorg krijgen die exclusief bij ons te verkrijgen is. We stellen alleen niet-acute zorg uit", zegt de woordvoerder.
- In Gouda moest het Groene Hart Ziekenhuis een opnamestop invoeren op de verpleegafdeling van de afdeling interne geneeskunde, nadat bij meerdere medewerkers en patiënten het virus was vastgesteld. Ook in dat ziekenhuis is het dragen van mondkapjes nu verplicht. De afdeling is inmiddels weer open voor

nieuwe patiënten. In de regio waarin de ziekenhuizen samenwerken, de Roaz-regio West, lagen dinsdagochtend 17 patiënten op de intensive care, en 64 op de verpleegafdelingen. 'We merken dat de reguliere acute zorg daardoor in het geding dreigt te komen, dat het begint te knellen. Door patiënten over te plaatsen proberen we plek te houden voor de reguliere zorg', zegt een woordvoerder.

- Ook in de regio-Amsterdam is het 'passen en meten' met patiënten, zegt een woordvoerder van ziekenhuis OLVG. 'In de regio hebben we goede afspraken; mocht er in een ziekenhuis minder capaciteit zijn om Covid-patiënten op te nemen zijn we genoodzaakt soms over te plaatsen naar andere ziekenhuizen. Alle ziekenhuizen hebben lokale opschalingsplannen en er is ook een regionaal opschalingsplan. Dus we zijn goed voorbereid mocht de druk op de ziekenhuizen in onze regio groter worden.'

Testen en traceren

- De GGD's hebben van sinds maandagochtend 7.30 uur tot maandagavond 20.00 uur 6736 (77,37% van de bellers) afspraken gemaakt voor zorgpersoneel en leraren om zich te laten testen. Ruim 1800 konden nog dezelfde dag terecht, zoals de bedoeling was van de voorrangsregeling. Zo'n 1900 hebben een afspraak voor dinsdag. Ongeveer 15% van de bellers kreeg geen afspraak, meestal omdat ze niet in aanmerking kwamen voor voorrang.
- Het grootste deel van de GGD's is per vandaag overgeschakeld op een beperkte vorm van het bron- en contactonderzoek. Deze aanpak noemt de GGD 'risicogestuurd'. Het betekent dat de onderzoeken nog wel worden gedaan, maar dat nauwe contacten niet meer allemaal worden gebeld. Zeventien van de vijftientig GGD's hanteren nu de nieuwe praktijk.
- De GGD kan het bron- en contactonderzoek niet snel genoeg uitbreiden om de exponentiële groei van het coronavirus bij te houden. Dat zegt GGD-directeur Sjaak de Gouw dinsdag tegen de Tweede Kamer. Het virus verspreidt zich sneller dan het snelste opschalingsplan. Eind september kunnen de GGD'en 1500 BCO's per dag uitvoeren. Het aantal besmettingen maandag en dinsdag bedroeg echter meer dan 2.200.
- Bedrijf Medicorps heeft honderdduizend Panbio Covid-19 antigeentesten -zogenaamde sneltesten- van het internationaal opererende medische bedrijf Abbott ingekocht voor het uitvoeren van commerciële coronatesten. Per dag doet Medicorps honderden testen bij onder meer scholen en hightechbedrijven. Directeur Medicorps Albert Akkersmans weet dat de test van Abbott op dit moment nog wordt onderzocht door het RIVM en nog niet officieel toegelaten is tot het Nederlandse systeem. "Maar in de Verenigde Staten is deze wel goedgekeurd", zegt Akkersmans. "Dat gaf voor ons de doorslag."

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuiglijke waarnemingen)?

- GGD-GHOR-woordvoerder Sonja Kloppenburg zegt over het maken van een testafspraak: "Het beeld is dat het oploopt. We zitten nog sneller vol." Volgens Kloppenburg wisselt het beeld van uur tot uur: "Het ene moment zijn bijvoorbeeld twintig GGD-regio's volgelopen en vijf nog niet, een paar uur later kun je in 25 regio's een testafspraak boeken. Er komen steeds nieuwe tijdslots vrij."
- Scholenmeldpunt meldt dat in een week tijd er vijftig% meer coronagevallen zijn geconstateerd in het onderwijs: "En omdat de GGD-cijfers niet openbaar zijn, vermoeden wij dat we slechts een topje van de ijsberg in zicht hebben", zegt een woordvoerder. "Daarnaast constateren wij dat scholen de besmettingen steeds minder vaak onder controle krijgen." Ook stelt Scholenmeldpunt: "Daarnaast neemt het aantal kinderen dat thuiszit in een rap tempo toe."
- Hoogleraar virologie en OMT-lid Marion Koopmans zegt dat je 'alle' leeftijdsgroepen de besmettingen ziet oplopen.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen of laten getroffen en betrokkenen?

- Uit onderzoek van EenVandaag blijkt dat drie op de tien werknemers bij klachten geen test zouden laten doen en 'gewoon' naar het werk gaan. 'Lang' niet alle werknemer worden verplicht om thuis te blijven werken bij klachten. In geval van lichte verschijnselen is dat een minderheid (43%). Ook bij een grieprijge huisgenoot of wanneer ze zelf terugkomen uit een risicogebied is het, tegen de richtlijnen van de overheid in, niet vanzelfsprekend dat de werknemer thuisblijft. Veel werknemers hebben het gevoel niet anders te kunnen. Een deel wordt verwacht naar het werk te komen, ook met klachten. Een ander deel mag van de werkgever zelf bepalen of ze op het werk komen met klachten. Opvallend, schrijft EenVandaag, want een grote groep (45%) voelt zich bezwaard om thuis te blijven bij klachten. Bij het overige deel zijn er simpelweg geen richtlijnen van de werkgever. Veel werknemers maken voor zichzelf onderscheid tussen verkoudheid en corona. Net als voor de coronacrisis laten ze zich niet zomaar uit het veld slaan door een koutje. Andere

werknemers overwegen pas bij zwaardere of lang aanhoudende klachten thuis te blijven. Ook de cultuur op het werk zorgt er bij werknemers voor dat ze toch maar gaan bij klachten. Verder weten werkgevers vaak niet of het personeel naar hun werk komt met klachten of niet. Van de 500 ondervraagde werkgevers, controleert slechts (33%) actief of het personeel op de werkvloer aanwezig is met klachten. Een forse meerderheid (64%) doet dat niet. Deels ontbreekt het aan middelen om overzicht te houden, maar werkgevers zijn ook bang voor het voortbestaan van hun bedrijf als werknemers massaal thuisblijven met lichte klachten. 71% van de ondervraagde werkgevers noemt de richtlijn om werknemers thuis te laten werken bij lichte klachten dan ook onhoudbaar voor hun bedrijf. Een derde van de werkgevers overweegt zelfs commerciële testen, voor 100 tot 150 euro per stuk, in te kopen voor de werknemers.

Betekenisgeving

Welke oproepen worden er gedaan?

- Volgens EenVandaag vragen werkgevers de politiek om hen financieel tegemoet te komen tot er weer snel getest kan worden: "De overheid moet minimaal de loonkosten opvangen. Want werkgevers moeten bij ziekte loon doorbetalen én zij hebben minder inkomsten door extra ziekteverzuim. Dat is dubbel verlies."
- De ANBO noemt de speciale uurtjes voor kwetsbare mensen een 'schijnoplossing'. De bond noemt het een slechte zaak om mensen van elkaar af te schermen. Ze doet daarom een beroep op het ministerie van VWS en de politiek om opnieuw de winkels en supermarkten aan te spreken op het nemen van de goede voorzorgsmaatregelen en te zorgen dat mensen veilig kunnen blijven winkelen. Niet door middel van een tweedeling maar door middel van de maatregelen die het makkelijk maakt voor mensen om zich aan de 1,5 meter afstand te blijven houden.
- Hoofd infectieziekten van het UMC Groningen Alex Friedrich stelt voor om naar Duitsland te kijken wat betreft de corona-aanpak en specifiek het testbeleid.
- In een opiniestuk van de Volkskrant roepen Jaap Goudsmit (epidemioloog Harvard Universiteit), Frans van der Boom (directeur Human Vaccines Project Europe) en Albert Hofman (epidemioloog Harvard Universiteit) de overheid op om nu te beginnen met draagvlak te kweken op social media met voorlichting over de komende vaccinatie tegen het coronavirus.
- GroenLinks-Europarlementariër Kim van Sparrentak vindt het 'gebrek aan informatie' over de aankoop van coronavaccins 'enorm frustrerend'.
- SP-Kamerlid Henk van Gerven kan als politicus zijn 'controleerende taak' niet uitvoeren, zegt hij. Hij is bang voor 'coronacashen': "Dat farmaceuten financieel gewin willen halen uit de crisis. Als we met z'n allen corona willen verslaan, zijn we toch juist gebaat bij zoveel mogelijk openheid?"
- In een NRC-interview met corona-app adviseur Carl Moons pleit Moons ervoor dat de gebruikers van de CoronaMelder zich na een waarschuwing wel kunnen laten testen, ook als ze geen klachten hebben. Een waarschuwing vanuit de app betekent dat gebruikers nauw contact hadden met een besmettingsbron. De kans dat zij dus ook besmet zijn is groot, zegt Moons.

CDC-rapport zorgt voor nieuwe roep om mondkapjesplicht

- Naar aanleiding van het rapport van het CDC (het Amerikaanse RIVM) dat aerosolen een van de belangrijkste verspreiders zijn van het virus, pleit microbioloog Amrish Baidjoe voor een mondkapjesplicht in Nederland. "Het is hoog tijd. Nederland is een van de laatste bastions ter wereld waar we nog niet de maskers aanbevelen openbare binnenruimtes, waar we geen anderhalve meter afstand kunnen houden. [...] Juist in de binnenruimtes waar je geen anderhalve meter afstand kan houden zouden mondkapjes een rol kunnen spelen. Maar ook al is het maar 10% of 5%, is het de moeite waard. Zeker gezien het toenemende gevallen."
- EenVandaag spreekt met luchtstroomexpert Ruud Verdaasbonk (Universiteit Twente). Hij geeft aan dat de meeste mondkapjes via de zijkant toch nog luchtstromen toelaten, daarmee zou de aerosolen alsnog verspreid kunnen worden.
- EenVandaag sprak ook met Maurice de Hond over dit onderwerp. Hij blijft pleiten voor goede ventilatie.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- Hoofd infectieziekten van het UMC Groningen Alex Friedrich maakt zich minder zorgen dan aan het begin van de uitbraak. Ook nu nemen de besmettingen toe, maar omdat Nederland nu testen prioriteert, staat het land er anders voor. "Gisteren hadden we in Groningen hetzelfde aantal besmettingen per dag als op 1 maart. Dan vraagt iedereen: 'Zijn we terug waar we in maart waren?'" , zegt Friedrich. "Het antwoord is: nee. We hebben nu een vergrootglas."

- Hoogleraar virologie en OMT-lid Marion Koopmans vindt het verontrustend dat alle leeftijdscategorieën een stijging van besmettingen laten zien. "Als de aantallen blijven toenemen heb ik geen twijfel dat we straks weer volle ziekenhuizen hebben", stelt Koopmans. "De impact kan heel groot zijn." Of de tweede golf doorzet valt of staat met de extra maatregelen die nu zijn genomen in de zorgelijke regio's, meent Koopmans. Beseffen mensen dat ze te relaxed zijn geworden en dat ze de gouden regels serieuzer moeten nemen?, vraagt ze zich af. "Virologisch gezien", stelt ze, gaan we toe naar een nieuwe lockdown.
- Viroloog Ab Osterhaus sluit zich bij Koopmans aan: "Elke viroloog zal zeggen: sluit het land om zo het virus weg te krijgen." Osterhaus denkt dat de regionale maatregelen niet heel veel 'zoden aan de dijk gaan zetten', maar de avondklok voor cafés wel: "Er is kritiek op die avondklok. Men zegt dat de studenten dan wel thuis gaan zuipen, maar in Antwerpen werkte het wel degelijk."
- Uit onderzoek van Hart van Nederland blijkt dat 68% van de 3700 respondenten vindt dat het negeren van de thuisquarantaine moet worden beboet, net als het overtreden van andere boetes.

Testen en traceren

- Zorgpersoneel zegt blij te zijn met tijdelijke voorrang op testen. Een verpleegkundige zegt: "Dit is inderdaad voor mensen die geen vervanging kunnen regelen en dat is in mijn geval helaas ook zo. Het gevolg zou zijn dat er een afdeling dicht moet en dat er minder mensen kunnen komen."
- PvdA-fractievoorzitter Lodewijk Asscher twittert: "Het kabinet moet stoppen met het afschuiven op prettesten en erkennen wat hier aan het gebeuren is." Daarnaast vindt de PvdA dat het kabinet de crisisstructuur die in de eerste maanden werd gehanteerd weer in ere moet herstellen. 'Concreet wil Asscher dat er weer tweewekelijks een advies van een 'Outbreak Management Team-plus' uitkomt, bestaande uit virologen en deskundigen vanuit andere disciplines. Ook moet het kabinet weer op regelmatige basis verantwoording afleggen voor het gevoerde beleid, via vaste brieven of persconferenties'.
- D66-fractievoorzitter Rob Jetten reageert: "Wat hebben we de afgelopen maanden laten liggen?"
- PVV-leider Geert Wilders legt de schuld van alle problemen vooral bij coronaminister Hugo de Jonge, zo schrijft AD. Wilders: "Het is een totale wanprestatie van De Jonge dat na ruim een halfjaar de testcapaciteit nog steeds onvoldoende is, met alle gevolgen van dien voor onze gezondheid, vrijheid en economie. De Jonge is een klusmajoer met gladde schoenen die zijn werk niet aankan."

Commercieel testen

- Kritiek van de landelijke branchevereniging Fenelab op VWS die onlangs een aanbod zou hebben afgewezen van ruim tien Nederlandse laboratoria die dagelijks uiteindelijk 20.000 coronatests kunnen analyseren. "Ons voorstel was zo innovatief dat de overheid zei dat het niet in het huidige denkpatroon paste", zegt voorzitter Pieter Vos van Fenelab tegen BNR. SP-Kamerlid Henk van Gerven noemt de gang van zaken 'heel bevreemdend'. Hij wijst erop dat dit dus al maanden speelt, dat ook niet duidelijk is hoe het verder ging met de gesignaleerde ondercapaciteit bij bloedbank Sanquin en dat ook de huisartsenlaboratoria van Saltra gezegd hebben te kunnen opschalen. "Hoe kan het dan dat het allemaal zo vastloopt?"
- Viroloog Chantal Reusken heeft haar bedenkingen over de abonnementsconstructie zoals Medicorps die aanbiedt. "Wij zijn er niet voor om mensen te testen die geen klachten hebben. Het zijn momentopnames, op een later moment kan iemand wel positief zijn."
- Medicorps-directeur Albert Akkermans wuift het bezwaar van Reusken weg. Hij verwijst naar onderzoeken naar de Abbott-sneltest die een hoge betrouwbaarheid garanderen. Maar de betrouwbaarheid is wel aanzienlijk minder dan de gangbare PCR-test, die nu wordt gebruikt in de teststraten van de GGD. Als iemand bij de sneltest positief test op corona, neemt Medicorps voor de zekerheid daarna nog een PCR-test af bij deze persoon. "En ook als hij negatief test en toch veel klachten blijft houden." Volgens Akkermans is dit preventieve, wekelijkse testen de toekomst. Hij heeft al 35 verpleegkundigen die voor hem door het land rijden om de testen te doen en dat zullen er snel meer worden. Medicorps begint er goed aan te verdienen.
- Keuken- en badkamerwinkelleigenaar van Kvik Esther Roem, die bij Medicorps een abonnement heeft afgesloten voor het testen van medewerkers, vindt dat Medicorps met 'hun snelle testfaciliteiten' de economie 'draaiende' houdt. Voor haar bedrijf is het een uitkomst, benadrukt Roem. Roem geeft aan dat ze al haar personeel nodig heeft om de drukte aan te kunnen. Ze heeft er de pakweg 500 euro per maand wel voor over: "Voor een veilige werkomgeving is dat prima te doen. Personeel dat niet kan werken, omdat het lang moet wachten op een coronatest, kost me veel meer."

RIVM-richtlijn beschermingsmiddelen

- V&VN noemt het 'schandalig' dat het RIVM geen duidelijkheid geeft over de aanpassing van de richtlijn voor het dragen van mondkapjes in de ouderenzorg. V&VN schrijft maandag in een brief aan ministers Van Ark en De Jonge dat verpleegkundigen en verzorgenden vanaf het begin van de crisis het RIVM om een onderbouwing van de richtlijn hebben gevraagd. "Het is beschamend dat het RIVM maandenlang doof bleef voor de roep van duizenden verpleegkundigen en verzorgenden om betere bescherming. Maar de richtlijn wel aanpaste na één telefoontje van een arts. Het past in een patroon van het niet willen luisteren naar de kennis en inzichten van verpleegkundigen en verzorgenden." V&VN stelt verder dat de leden erop moeten kunnen vertrouwen dat het RIVM hun veiligheid op de eerste plaats zet. "Dat vertrouwen is nu geschonden. Wij willen zo snel mogelijk met u bespreken hoe u dit vertrouwen denkt te herstellen." Ook wil V&VN dat alle stukken openbaar worden die bij de totstandkoming van de richtlijn een rol hebben gespeeld.
- SP-fractievoorzitter Lilian Marijnissen: "De SP wil een eerlijke overheid die mensen kunnen vertrouwen. Het is dan ook kwalijk en zorgelijk dat dit op het spel wordt gezet, nu blijkt dat het tekort aan beschermingsmiddelen wel degelijk een rol heeft gespeeld bij de formulering van de RIVM-richtlijnen. Door het kabinet is altijd beweerd dat dit niet zo was." Verder vindt Marijnissen het 'levensgevaarlijk' dat het niet lukt voldoende te testen. "Overall berichten over overvolle teststraten en lange wachttijden. GGD's beperken op dit moment het contactonderzoek terwijl het zo belangrijk is. Waarom is dit nog steeds niet op orde?" Marijnissen zei eerder over de uitzending van Nieuwsuur, over het mondkapjesgebruik in de ouderenzorg: 'kwalijk en zorgelijk'.
- PvdA eist een feitenrelaas en een tijdlijn. Ook willen zij weten of de Inspectie van Sociale Zaken onderzoek heeft gedaan naar klachten van zorgmedewerkers die zich niet veilig voelden.
- 50PLUS-fractievoorzitter Corrie van Brenk voorspelt dat het geen gezellig debat gaat worden. "Het nieuws over de aangepaste richtlijn is stuitend. Daar moet de onderste steen nu echt boven. En ook de situatie bij de GGD's is een chaos. Ik begin steeds meer te betwijfelen of minister De Jonge nog de juiste man is voor deze klus. Hij moet met een goed verhaal komen, anders weet ik niet of hij eind van de avond nog in die mooie ministerschoenen staat."

Reacties op Rutte's 'hou gewoon je bek'-uitspraak

- Burgemeester Depla van Breda denkt dat de averechts werkt. Namens de burgemeesters zegt Depla niet blij te zijn met de uitspraken van de premier. "Als je echt vindt dat supporters tijdens de wedstrijd de hele tijd hun bek moeten houden, dan kan er niet meer met publiek worden gespeeld. Je kunt juichen bij een goal niet verbieden. Voetbal is emotie."
- De KNVB vindt dat er 'een gezamenlijk belang' is voor clubs en supporters dat de coronaregels worden nageleefd. Volgens de KNVB is het in eerste instantie aan de clubs om te zorgen dat de regels worden gehandhaafd. Als ze dat niet doen, kan de veiligheidsregio ingrijpen.
- Voorzitter van supportersvereniging FSV De Feijenoorder, Remco Ravenhorst, geeft aan dat zij hun uiterste best doen om zich aan de afspraken te houden en dat dit in grote lijnen ook lukt. "Maar ik hoop ook dat hij (Rutte, red.) begrijpt dat het moeilijk is dat de hele wedstrijd in je systeem te houden."
- Harrie Timmermans, voorzitter van de supportersvereniging van PSV, vindt dat supporters zich bewust moeten blijven van de vrijheid die zij hebben gekregen. Timmermans heeft begrip voor de premier: "Ik vind het in ieder geval lekker duidelijk." Toch is het volgens hem niet eenvoudig: "Lekker direct, mag best. Maar inhoudelijk is wel net iets ingewikkelder, omdat het voor mijn gevoel te simpel gedacht is om te denken dat supporters 90 minuten kunnen zwijgen. Het juichen bij een doelpunt is een soort oerinstinct. Dat kun je supporters niet kwalijk nemen."
- PvdA-fractievoorzitter Lodewijk Asscher reageert: "Taalgebruik leidt af van het telkens afschuiven van de verantwoordelijkheid. Regel het testen en het bron- en contactonderzoek, neem regionaal effectieve maatregelen, breng je crisiscommunicatie op orde en je hoeft mensen niet uit te schelden."
- GroenLinks-fractievoorzitter Jesse Klaver vindt dat de premier wel erg hoog van de toren blaast. "Met grote woorden anderen de maat nemen terwijl je zelf je zaken niet op orde hebt – testen, mondkapjes, Grapperhaus –, tast de geloofwaardigheid van het kabinetsbeleid aan."

BN'ers in actie met #ikdoenietmeermee

- Bekende Nederlanders als Famke Louise, Tim Douwsma, Thomas Berge en Brace zijn op Instagram een actie begonnen tegen het coronabeleid van de regering. Onder de hashtag #ikdoenietmeermee eisen ze "duidelijkheid, eerlijkheid en transparantie". Ze zijn van mening dat de huidige maatregelen 'aan alle kanten rammelen': "Onze ouderen worden vergeten, onze economie staat op instorten, menselijk gedrag wordt

strafbaar gesteld en hoe zit het met de toekomst van mijn en onze kinderen?" De BN'ers stellen flink wat vragen: 'Wat is het nut van niet-medische mondkapjes en de anderhalve meter? Hoe betrouwbaar is de PCR-test en waarom stemt de overheid tegen een onderzoek? Waarom worden kritische artsen de mond gesnoerd? Angst is de grootste onderdrukker van het immuunsysteem. Hoe kun je dan rechtvaardigen dat je mensen massaal bang maakt? Waar is de griep gebleven? Hoe dodelijk is dit virus?' Het statement wordt afgesloten met het verzoek om de volgende oproep te delen: 'Alleen samen krijgen we de overheid onder controle. #ikdoenietmeermee.'

- De manager van Tim Douwsma zegt in een reactie dat "Tim in zijn post enkel een aantal kritische vragen heeft gesteld, net als vele andere BN'ers." Volgens de manager vinden de artiesten dat de kritische kant te weinig belicht wordt in de media. "Tim doet dit niet voor zichzelf; hij heeft liever dat er een podium komt voor bijvoorbeeld de 2500 artsen en zorgprofessionals die een brandbrief hebben ondertekend (zoals gesteld in zijn post) omdat zij bezorgd zijn om het huidige beleid."
- Zanger Thomas Berge krabbelt dinsdagochtend terug: "Tuurlijk doen we wel mee." "Achteraf had het misschien een andere hashtag moeten zijn", stelt Berge. Wel zegt hij dat er wat 'kritische vragen' leven.
- De actie krijgt behalve bijval, vooral ook veel kritiek van collega's. Politici en BN'ers keren zich maandagavond tegen een oproep van een groepje artiesten en modellen om de coronaregels van het kabinet te negeren. #ikdoewelmeewordt al snel trending op Twitter.
- Politici nemen hard stelling tegen de actie volgens AD. "Of het nou je favoriete zanger is, een drukke rapper of je broer, laat ze weten dat we snappen dat het ook voor hen nare tijden zijn, maar een dodelijk virus is geen spel waar je even mee kunt stoppen. #Coronadoetwelmeew", beklemtoont VVD-fractievoorzitter Klaas Dijkhoff. D66-fractievoorzitter Rob Jetten sluit zich daarbij aan: "Ik snap de frustratie best, maar ik snap niks van deze oproep. Kritische vragen stellen mag, maar beïnvloed mensen niet met deze verkeerde boodschap. Voor iedereen geldt: houd je aan de regels. Dan kunnen we straks allemaal weer naar optredens of de kroeg. #ikdoewelmeew", aldus Jetten.
- Cabaretière Claudia de Breij vraagt zich af of de Famke Louises van deze wereld afzien van medische hulp als zij zelf corona krijgen: "Je zult mij niet neerbuigend horen over deze artiesten, ik ben dol op bijvoorbeeld Bizzey. En ik vind de vragen ook niet allemaal onterecht. Maar de conclusie #ikdoenietmeermee vind ik zo egoïstisch en lui."
- Zorgmedewerkers zeggen op Twitter dat de hashtag #ikdoenietmeermee een klap in het gezicht is. Reacties als: "Moet je nagaan hoe dat is voor mensen die in de frontline werken" en "Ik nodig je graag uit om een dag mee te lopen op de IC, dan denk je er wel anders over".
- Volgens Rick van Baaren, hoogleraar Gedragsverandering & Maatschappij aan de Radboud Universiteit, is het niet gek dat mensen in opstand komen en met een actie als #ikdoenietmeermee komen: "Het is een verwarrende tijd. Je ziet de coronacijfers stijgen, maar men is nog niet doodsbang. Dat zorgt voor twijfel. Ik snap het psychologisch gezien wel dat mensen in opstand komen, maar dat wil niet zeggen dat het verstandig is." Vooral de timing is niet handig, zegt hij. "Voor het gevoel van de overheid zitten we in een kritische fase, waarin alle zeilen moeten worden bijgezet. Maar deze BN'ers zaaien nu twijfel bij hun volgers, waardoor de maatregelen mogelijk minder goed worden nageleefd."
- "Dit is zwaar onverantwoord", zegt sociale media-deskundige Bamber Delver. Het gezelschap heeft op sociale media een enorme achterban, gezamenlijk goed voor zo'n 1,5 miljoen volgers. „Zij onderschatten voluit de impact hiervan. Heel veel mensen verafgoden deze artiesten en die leveren nu een excuus om je niet meer aan de coronamaatregelen te houden. Het is uiteindelijk een grote egotrip. Alsof deze regels er voor ons plezier zijn."
- Viroloog Ab Osterhaus laat geen spaan heel van de 'volstrekt onacceptabele' hashtag. "Ik begrijp de frustratie. Maar dat betekent niet dat het beleid niet deugt", stelt Osterhaus. "We weten nu behoorlijk goed wat er gedaan moet worden. Dat is gebaseerd op wetenschappelijke data en onderzoek. En als je dan zegt 'wij trekken ons daar niets van aan' dan is dat absoluut een verkeerd signaal."
- Volgens Het Parool zegt de actie iets over het draagvlak van het coronabeleid; "De impact van de actie #ikdoenietmeermee valt lastig in te schatten. De BN'ers hebben samen miljoenen volgers, maar het is niet gezegd dat zij de oproep om de coronamaatregelen aan de laars te lappen massaal opvolgen. Maar het verzet zou beleidsmakers wel wakker moeten schudden: als nut, noodzaak en logica van de maatregelen onduidelijk zijn, kan het broze draagvlak voor de coronakoers afbrokkelen."

Kritiek op de persconferentie/overheidscommunicatie

- AD schrijft dat de communicatie rond de nieuwe regionale coronaregels in de Randstad gebrekkig verliep. Veel Nederlanders moesten na afloop gissen waar ze de regels voor hun stad of regio konden vinden. Communicatiedeskundige Paul Stamstijder van De Reputatiegroep verwachtte dat Rutte en De Jonge op zijn minst zouden aangeven waar Nederlanders de specifieke informatie voor hun stad of regio kunnen vinden. "Nu werd er te weinig handelingsperspectief gegeven, waardoor mensen het niet meer wisten."
- Communicatie-expert Lars Duursma noemt de overheidscommunicatie 'onduidelijk'. "In Nederland zijn veel bevoegdheden geregionaliseerd. Elke veiligheidsregio heeft zijn eigen eilandje." 'De nieuwe coronawet moet die regie deels weghalen bij de veiligheidsregio's, maar is nog niet ingegaan. Daar komt bij dat de meeste Nederlanders überhaupt niet weten dat de veiligheidsregio's over de lokale coronaregels gaan.
- AD noemt het 'opmerkelijk' dat niemand vanuit het kabinet de steden verzocht heeft om alle lokale informatie vooraf paraat te hebben, zodat deze na de persconferentie meteen via alle lokale communicatiekanalen, inclusief bijvoorbeeld Facebook, uitgestuurd kon worden.
- AD-columnist Özcan Akyol schrijft dat er een moment komt dat dit kabinet moet besluiten dat het niet langer de verantwoordelijkheid kan afschuiven op gewone mensen. Hij schrijft dat als 'het volk' iets heeft bewezen de afgelopen maanden, 'is dat wel dat het niet kan omgaan met de vrijheden die worden gegend'.
- In zijn column voor De Telegraaf beticht Wouter de Winther Rutte en De Jonge van 'management by speech' –waarbij er door Rutte en De Jonge geen maatregelen worden aangekondigd, maar makkelijk te delen filmpjes in verkiezingstijd.

Hoe wordt er tegen de overheid aangekeken?

- Trouw schrijft in haar hoofdredactioneel commentaar dat het voorlopig 'onhaalbaar' is om iedereen met een kuchje, snottebel of niesbui op corona te testen. Daarom blijft er volgens hen 'weinig anders over' dan het bijsturen van risicovol gedrag. 'Harde maatregelen zijn dit keer uitgebleven', wordt er in het commentaar geschreven. De maatregel dat horeca om één uur 's nachts moet sluiten, is 'meer symbolisch dan dat het echt het verschil gaat maken in de strijd tegen het virus'. Trouw schrijft dat het nu vooral 'aankomt' op de veiligheidsregio's, die kunnen namelijk gericht in actie komen en 'moeten het verschil gaan maken'.

Voorbeschouwing debat

- De Telegraaf schrijft dat Rutte en De Jonge dinsdag tijdens het coronadebat een 'pittig treffen met de Tweede Kamer' kan verwachten. 'De besmettingen breken dagrecords, het testbeleid kraakt en het bron- en contactonderzoek houdt de verspreiding niet bij'. SP-Kamerlid Hijink wordt aangehaald over het debat: "Geen fraai beeld. Grote testlaboratoria haken nu pas aan, terwijl ze maanden geleden al capaciteit aanboden. Dan ligt er nog de vraag of de richtlijn voor het dragen van mondkapjes is aangepast aan de schaarste. Bovendien maakt de minister de zorgbonus zo ingewikkeld dat het positief bedoelde gebaar hem door de vingers glipt. De Jonge zal het echt lastig krijgen."
- Volgens Trouw is er in de Kamer 'onbehagen' en is het 'wachten op antwoord'. Centrale vraag vanavond: 'hebben Rutte en De Jonge de touwtjes nog wel in handen?'.
- In een commentaar van FD wordt stil gestaan bij de thuisquarantaine van minister Van Ark. 'Het is hoogst onwaarschijnlijk dat zij in levenden lijve aanwezig is bij het debat -Het kan immers wel even duren voordat je getest kunt worden. Juist daarover zal het dinsdag gaan.'
- Op de vraag hoe moeilijk minister De Jonge het tijdens het debat gaat krijgen antwoordt Joost Vullings bij Op1 dat hij opties ziet voor moties van wantrouwen door 50PLUS en SP. Maar volgens hem krijgen deze waarschijnlijk geen steun. De oppositie zou ook gewoon willen dat het kabinet er weer de schouders onderzet en het gaat regelen.
- 'Coronabeleid steeds meer onder vuur, vooral Hugo de Jonge wacht veel kritiek' kopt RTL Nieuws dinsdagmiddag. Volgens RTL groeit de kritiek op het coronabeleid met een testbeleid 'dat piept en kraakt en een bron- en contactonderzoek dat hapert'. "Oppositiepartijen slijpen de messen voor het debat vanavond en zullen vooral hun pijlen richten op minister De Jonge. Maar ook de grove taal van premier Rutte, is voer voor kritiek. Volgens het medium is het geduld van de Tweede Kamer op. Tot nu toe voerde minister Tamara van Ark het woord over de onthulling van Nieuwsuur, "...maar Hugo de Jonge zal vanavond ongetwijfeld hard worden ondervraagd over de kwestie, waar veel onduidelijkheid over is. Hij zal met een goede uitleg moeten komen. Niet alleen De Jonge wacht een pittig debat. "De problemen voor Rutte en De Jonge stapelen zich op", zegt politiek verslaggever Fons Lambie. "Minder begrip en draagvlak onder de bevolking, gedoe over mondkapjes-richtlijn, problemen met testen en ondertussen de afweging over hardere maatregelen om deze tweede golf in de knop te breken." "De problemen met het testen en de

mondkapjes-richtlijn zullen zeker zorgen voor een stevig debat en dreigende moties richting de minister van Volksgezondheid. De Jonge worstelt daarnaast met de naweeën van de CDA-lijsttrekkersstrijd, met kritiek in eigen kring. De vraag is hoe hoog de Kamer vanavond inzet: een minister in politieke problemen helpt de crisisbestrijding ook niet, zo hoor je ook in oppositiekringen."

- Als het aan de SP en PvdA ligt, gaat het kabinet zo snel mogelijk weer in de crisisstand. De forse stijging van de besmettingscijfers dwingt het kabinet om vaker te overleggen en verantwoording af te leggen, vinden de partijen. "Het gaat gewoon niet goed", zegt SP-leider Lilian Marijnissen. "Er moeten nu met spoed de juiste maatregelen worden genomen."
- PvdA-Kamerlid Asscher zegt zich eraan te ergeren dat kabinet de schuld bij de burger legt. "Het kabinet moet stoppen met afschuiven op prettesten en erkennen wat er aan het gebeuren is. Dit is een zeer ernstige ontwikkeling." Asscher vindt dat het kabinet achter de feiten aanloopt. "Essentiële zaken zijn niet op orde", zegt hij. Het testbeleid is al weken een hoofdpijndossier dat De Jonge maar blijft achtervolgen. Ondanks allerlei toezeggingen is er nog altijd een groot tekort aan capaciteit in laboratoria. Ernstig, want juist het testbeleid is een belangrijke pijler in de corona-aanpak waarmee het kabinet het virus eronder wil krijgen.
- Tom-Jan Meeus stelt dat de tweede golf er al is en dat iedereen met ervaring in crisisbestrijding weet dat overheid en politiek nu een razend ingewikkelde periode wacht. "Wat dit betreft zijn we terug bij het begin van deze crisis: er zijn amper zekerheden, juist nu mensen naar zekerheden verlangen." Elementair is nu de geloofwaardigheid van de overheid, meent Meeus. [Uiteraard een groot thema vanavond in het debat!] Daarom uit hij kritiek op Rutte's 'bek houden', maar vooral op het niet aftreden van Grapperhaus. "En nu de komende tijd zoveel op het spel staat, zou je het de coalitie, en Grapperhaus zelf, gunnen dat ze nog eens nadenken over de kwetsbaarheid van die beslissing. Het kan nog net."